

Elbocsátják a havidijas tanítókat.

— A kultuszminiszter döntése. —

(Saját tudósítónktól.) A Délmagyarország annakidején sokat írt arról a közigazgatási bizottság ülésein lefolyt vitáról, amely a havidijas tanítók véglegesítése miatt keletkezett. Az iskolaszék ugyanis hat ideiglenes tanítót alkalmazott és amikor azokat az állásokat, amelyeket a tanerők betöltöttek, véglegesen szervezték. Scossa Dezső királyi tanfelügyelő akciót indított, hogy ne választás útján töltsék be a szervezett állásokat, hanem azokra a havidijas tanítókat véglegesítsék. A közigazgatási bizottság, ahova Faragó Ödön dr. tiszti főorvos, iskolaszéki elnök felebbezését folytán került a kérdés, nem tette magáévá a tanfelügyelő álláspontját, hanem úgy döntött, hogy a havidijas tanítókat állásuktól mentse föl és helyüket választás útján töltsék be az iskolaszék.

A közigazgatási bizottság határozatát Scossa Dezső felebbezte meg a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez, aki a kérdésben most döntött. A döntés, amely kedden érkezett meg a város tanácsához, elutasítja a tanfelügyelő felebbezését és jóváhagyja a közigazgatási bizottság döntését. E szerint most már jogerős a határozat és az állásokat választás útján fogják betölteni.

A miniszter leirata teljes egészében így hangzik:

Folyó évi február hó 15-én hozott határozatát, melylyel utasította a szegedi községi iskolaszéket, hogy hat új elemi iskolai tanítói állás szervezésére vonatkozó közgyűlési határozat kormányhatósági jóváhagyása után ezen állásokat szabályszerű választás útján töltsék be, továbbá, hogy a nyugdíjazás folytán üresedésben levő két tanítói állást végleges rendes tanerőkkel azonnal töltsék be s végül, hogy a közgyűlési határozattal szervezett új állások betöltése után az ideiglenes havidijas minőségben alkalmazott kisegítő tanerőket alkalmaztatásuk alól mentse föl, a királyi tanfelügyelő felebbezése alapján felülvizsgálat alá vettem s mert az idézett közgyűlési határozat immár kormányhatóságilag jóváhagyott s mert az iskolafentartó város képviselőtében eljáró községi iskolaszéket az újonnan szervezett hat tanítói állásnak betöltése körül korlátozni nem szándékoztam, a bizottság jelzett számú határozatát a felebbezés elutasítása mellett ezennel jóváhagyom.

Erről a bizottságot további eljárás végett azzal értesitem, *figyelmeztesse a községi iskolaszéket, hogy jövőben ideiglenes, havidijas tanerők törvénytellenes alkalmaztatásától tartózkodjék.*

A miniszter helyett Náray Szabó s. k., államtitkár.

Megsemmisítik az ügyvédi kamarák határozatait. A képviselőház folyosóján több képviselő azt a hírt terjesztette, hogy Székely Ferenc igazságügyminiszter megsemmisíti az ügyvédi kamarák határozatait, amelyek a képviselőházban történt eseményekkel szemben állást foglalnak. Székely Ferenc igazságügyminiszter erre vonatkozólag a következő nyilatkozatot tette:

— Igenis, az ügyvédi kamaráknak a képviselőházban történetekre vonatkozó politizáló határozatait meg fogom semmisíteni. Eddig három ilyen határozatról tudok: a pécsi, a temesvári és a budapesti kamara határozatáról. A pécsi kamara határozatát már megsemmisítettem. Ez a sors éri a többieket is. Az ügyvédi rendtartásban egy szakasz világosan felsorolja, hogy mik tartoznak az ügyvédi kamara hatáskörébe. Ebben a szakaszban politikáról szó sincsen. Az én felfogásom szerint a kormányval szemben az ügyvédi kamara csak véleményező szaktestület, amelynek nem lehet feladata a politizálás.

Thorium-x.

— A tudomány legújabb találmánya. —

(Saját tudósítónktól.) A rádiumnak, legalább a gyógytudomány körébe tartozó alkalmaztatásában, versenytársa támadt: a lényege szerint nála nem kevésbé rejtélyes Thorium-x, mely könnyen lehet, hogy magához ragadja a győzelmet. Jögcimeit erre nézve a Thorium-therapiának elsősorban a következők:

1. A rádium-emanációnak csak igen kis töredéke marad a vérben, míg ellenben a Thorium-emanáció szétesési termékei, a szétesés roppant gyors bekövetkezése következtében bent maradnak a szervezetben.

2. A Thorium-x vízben oldható és 1 köbcentiméter folyadékban több milliányi Macheegységet lehet belőle a testbe befecskendezni.

3. A rádium hatékony mennyisége oly roppant drága, hogy gyakorlati szempontból alig, vagy egyáltalában nem is jöhet tekintetbe, míg viszont a Thorium-készítmények ára, ha nem is épen kicsi, de nem mondható abnormális nagyságúnak.

Mindezt egy magyar származású berlini orvosnak: Plesch János dr.-nak abból az előadásából vesszük, melyet nemrég a *thorium biológiai hatásairól* a berlini orvos-egyletben tartott és amely most külön lenyomatban jutott el hozzánk. Olvasva Plesch dr. e beszámolóját a tapasztalatokról, melyeket a thorium alkalmazásával gyűjtött, szinte az a benyomásunk, hogy egy csodaszerrrel állunk szemben, oly sokfélék és oly fényesek az eredmények, melyek az alkalmazását követték.

Legelsőben is a szívbetegnél mondunk jó újságot. Azoknak az *asthmásoknak*, kiknek levegőszomjas, kurta lélekzetét az orvosi tudomány *cardinalis dyspnoe* nevével említi. Egyetlen Thorium-befecskendezés elég volt, hogy a levegő után kapkodó beteg öt perc múlva nyugodt és teljes légvételekkel szívja a levegőt. És az injekció ilyen hatása gyakran hetekig eltart. Hasonló eredmény jutalmazta a Thorium-x befecskendezését a *szívgyörcsök* eseteiben is, valamint megszüntette a súlyos *tüdőgyulladások* következtében fellépő légzőszomjat is.

Hogy e hatásnak mi a titka, az ma még titok. Legalább annyiban, hogy még nem sikerült eldönteni: a Thorium-x alkalmazása folytán bekövetkező vérnyomáscsökkenés a véredények tágitó idegeire, vagy a véredények falaira gyakorolt behatás okozata-e? Akármiként van is azonban, a betegágyánál észlelt tapasztalatok és a laboratóriumban végzett állatkísérletek kétségtelenné teszik a Thorium-x hatását és pedig nemcsak a már eddig említett bántalmaknál, de egy csomó más betegségnél is. Így kitűnő szolgálatot tett a Thorium-x a *köszvény*nél, elősegíti továbbá a *cukorbetegség* kezelésében jelöl ki számára szép jövőt, ami pedig az általános anyagcsere-re való kihatását illeti, Plesch dr. megemlít egy 114 kilogrammos asszonyt, ki a Thorium-x alkalmaztatása következtében 52 nap alatt 17 kilogrammal vált könnyebbé.

Kísérletet tettek a Thorium-x adagolásával a rosszindulatú daganatoknál is, de amit itt elértek, az mindössze annyi volt, hogy hat hónap alatt az állapot nem rosszabbodott. Tekintve a gyors pusztítást, amit az ilyen daganatok művelnek, ez is valami. Nagyszerű volt azonban az eredmény, melyet a Thorium-x ugynevezett *fehérvérűség*nél idézett elő. Egy esetben a Thorium-x alkalmaztatása következtében a fehérvérsejtek száma (egy köbcentiméter vérben) 180,000-ről két hét alatt 666-ra csökkent, egy másik esetben pedig tizenhárom nap alatt 110,000-ről 2550-re. És ez a hatás annyira specifikus, hogy egészséges embereknél a Thorium-x mi befolyással sem volt a fehérvérsejtekre.

Előadását Plesch dr. azzal végzi, hogy mindez kétségtelül *gyógyhatás*, azonban hogy egyszersmind *gyógyszer*-e is, azt majd

csak a jövő fogja megmutatni. Természetes, hogy nem vághatunk elébe az óvatosságnak, de bizonyos, hogy a hadállás, melyet ma a Thorium elfoglal, ugyancsak reményteljes.

Részletek arról, milyen volt a magyar színészek diadala Bécsben?

(Saját tudósítónktól.) A Magyar Színház bécsi diadaláról itthon, Budapesten, egy darabig bajos volt véleményt formálni.

A bécsi lapokban ugyanis — a legkomolyabbakban csak úgy, mint a vidámabbakban — a Magyar Színház bécsi vendégszerepléséről csak ilyesmiket lehetett olvasni:

1. *Duseról* többé nem lehet beszélni, mert „a világ legelső színésznője”-nek címét és rangját csak az az őt-hat magyar művész arrogálhatja, aki a Magyar Színház bécsi vendégszereplése alkalmával mutatkozott be a joesfstadti színház közönségének. Hogy a legelsők közül ki a legelső, *Báthory Giza-e* vagy más? — az sohase fog kiderülni, mert hogy a Bécsben vendégszereplő magyar művésznők közül melyik dicsőbb, melyik nagyobb, azt egyáltalán nem lehet eldönteni.

2. Jó, hogy *Kainz* meghalt, mert ha élne, egyszerűen agyon kellene verni. Szégyenletében tudniillik okvetlenül a föld alá kellene bujni azóta, mióta Bécs megismerte a magyar *Kainz*-ot, a Magyar Színháznak azt a nagyszerű férfistarját, akinek a neve, minthogy a bécsi lapok már nincsenek a kezünkben, ebben a pillanatban nem jut eszünkbe.

3. Végre kiderül, honnan lopta *Shaw* az „Orvosok”-at! A „Kuruzslók” magyar szerző a budapesti Shaksperetől, *Földes Imrétől*.

Stb., stb., stb.

Hát ez mindenesetre nagy erkölcsi diadal. Hogy ugyanazok a bécsi lapok, amelyek eddig soha egyetlenegy jó szót nem tudtak írni semmiféle magyar irodalmi vagy művészeti produkcióról, most egyszerre ilyen superlatívusokat zengenek — egyhangulag! — valamiről, ami Budapestről került ki, ez egyszerűen elképesztő.

Ennek az *erkölcsi diadalnak* a jelentőségét nem csökkentheti az, hogy úgy az előkelő, mint a kevésbé előkelő lapokban megjelent hozsannak nagyobbára azoknak a szelid és jóságos lelkületű egyéneknek a tollából kerültek ki, akiket a kerek világon mindenütt *nyári kritikusoknak* szokás nevezni.

Nem csökkentheti az erkölcsi diadal jelentőségét az a nem egészen alaptalan föltevés — sejtelem? gyanu? — sem, hogy a bécsi lapok hirtelen keletkezett, szertelen jóindulatában *rése lehet annak a számításnak is, hogy ezt a pazar udvariasságot Budapest a viszonyosság alapján bőkezűen fogja honorálni, mindannyiszor, ahányszor a bécsi színészek újra el fognak látogatni hozzánk, vagyis: ezentúl minden évben március elsejétől június közepéig.*

Azért ez mégis páratlan — és mindez ideig hallatlan — erkölcsi diadal volt.

Ellenben... mert ellenben is van... Ellenben diadalunk örömét kissé megrontja valami. Egy nem épen fontos, csekélyke, de mégis zord jelenség, amelyet eddig sehogy sem tudtunk megérteni. Bécsben lakó honfitársaink nevezetesen mindenfelé azt újságozták, hogy a *Magyar Színház bécsi vendégszereplése alkalmával a joesfstadti színházba tévedésből se lépett be magyarul nem tudó bécsi lakos* — kivéve a már említett, rendkívül barátságos hirlaptudósító urakat — és hogy a *Magyar Színház vállalkozásának a legdiadalmasabb, lemámorosabb estéken átlag huszonnégy korona bevétele volt.*

Az igazat megvallva, nem akartunk hitelt adni ezeknek a híreszteléseknek; irigykedéssel és rosszakarattal vádoltuk magunkban azokat a bécsi honfitársainkat, akik ilyeneket fecsegték; és mostanáig megmaradtunk abban a hitünkben, hogy ha bécsi erkölcsi diadalunkban része lehetett egy-egy elsőrangú színházi ügynök titkos mesterkedésének is, azért ez mégis óriási siker volt.

Hanem arról már nem tudunk véleményt for-